

Kommunstyrelsen

STYRDOKUMENT

Riktlinje för bostadsanskaffning

Beslutad när	2021-06-23 § 112
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2020:288
Ersätter	
Gäller för	Samtliga nämnder och följande bolag
Gäller fr o m	2021-06-23
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Social hållbarhetsdirektör
Uppföljning	Varje ny mandatperiod

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige eller av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Den ska vara tidsbegränsad och beslutas av kommunfullmäktige eller av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige eller av berörd nämnd.

Innehållsförteckning

STYRDOKUMENT	1
Riktlinje för bostadsansaffning.....	1
1 Inledning	3
2 Riktlinjernas syfte.....	4
2.2 Hemlöshet.....	5
3 Förebyggande arbete	5
3.1 Innebörden av förebyggande arbete.....	5
4 Samverkan.....	6
5 Vägledande principer och ledord.....	6
5.1 Helhetssyn och individuell behovsbedömning.....	6
5.2 Barnperspektivet, barnkonsekvensanalyser och föräldraskap	7
5.3 Jämställdhet och mångfald.....	7
5.4 Den enskildes ansvar	7
5.5 Kommunalt ansvar.....	8
5.6 Socialtjänstens ansvar	8
5.7 Skälig levnadsnivå.....	9
5.8 Goda levnadsvillkor.....	9
5.9 Folkbokföringskommun	9
6 Ansvar för anskaffning boende enligt SoL (boendeansvaret enligt SoL).....	10
6.1 Lagstadgad skyldighet enligt SoL.....	10
6.2 Lagstadgad skyldighet enligt LSS.....	10
6.3 Generell och ej uttryckligen lagstadgad rätt till bostad enligt 4 kap 1 § SoL.....	10
6.3.1 Krav och svårigheter	10
6.4 Målgrupper för den ej uttryckligen lagstadgade rätten till bostad – SoL	10
7 Biståndsansökan anskaffning bostad	13
7.1 Bistånd till personer som befinner sig i nödsituation – tillfälligt boende	14
7.2 Handlägningsprocess anskaffning bostad	143
7.3 Anskaffning bostad som gäller utöver skyldighet, bistånd enligt 4 kap 2 § SoL	14
8 Levandegöra och uppföljning	15
9 Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering.....	15
10 Förhållande till redan fattade politiska beslut.....	16

Riktlinje för bostadsanskaffning

1 Inledning

Den 14 december 2017 fastslog Kommunfullmäktige visionen för Eskilstuna kommun 2030. Visionen har tagits fram i bred samverkan med boende och aktiva inom den geografiska platsen Eskilstuna kommun och målbilderna beskrivs utifrån ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i rubrikerna:

- En hållbar livsstil
- Ett gott liv
- Ett aktivt arbetsliv och ett modigt näringsliv

Här framgår hur man vill att livet i Eskilstuna skall te sig och i de delar som närmare berör hur vi bor och vilka som bor i staden, beskrivs grönskande städer, en handlingskraftig landsbygd och sammanflätade, trivsamma, trygga stadsdelar för alla. Visionen beskriver också en universitetsstad som växer på ett hållbart och innovativt sätt som inkluderar alla för att ge möjlighet till framtidsdrömmar, arbetsglädje och trygghet genom livets alla delar.

För att nå Eskilstunas vision 2030 behöver alla människor ges samma förutsättningar att leva ett gott liv. Att ha ett hem är grundläggande för möjligheten att forma vår tillvaro och planera för framtiden, att ha ett arbete, kunna sköta sin hälsa och ha ett stabilt nätverk.

Kommunen har ett ansvar att ta fram riktlinjer för hur man skall arbeta med bostadsfrågor för att möjliggöra att bostäder byggs för alla dess medborgare. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. I Eskilstuna är socialtjänsten uppdelat i tre nämnder; Arbetsmarknads och Vuxenutbildningsnämnden (AVN), Vård och Omsorgsnämnden (VON) samt Socialnämnden (SN). Vilket försvårar för våra kommuninvånaren som söker stöd gällande sin boendesituation.

Idag råder obalans på bostadsmarknaden och det råder brist på tillgängliga bostäder. Det medför att grupper av individer har svårt att på egen hand få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden och hamnar i vad man kallar en strukturell hemlöshet.

Att vara hemlös beskriver inte en person utan en situation som individen befinner sig i för en kortare eller längre tid.

Kommunen har ansvar att lösa hemlöshetsfrågan och det ansvaret befinner sig mellan den generella bostadsförsörjningen och socialtjänsten. Arbetet med att bekämpa och förebygga hemlöshet är därmed både en bostadspolitisk och socialpolitisk fråga, varför detta styrdokument ska läsas samman med Eskilstunas Plan för bostadsförsörjning (KSKF/2020:287) för att få en samlad bild av hur kommunen verkar för att skapa förutsättningar

för ett gott liv kopplat till boendesituationen. Boendesituationen berör också andra områden såsom integration, arbetsmarknad och hälso- och sjukvården.

Denna riktlinje beskriver

- Förutsättningarna för rätten till anskaffning av bostad enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:378), LSS
- Riktlinjen belyser socialtjänstens ansvar kring hur nämnderna kan bidra till att motverka hemlöshet, förebyggande arbete gällande vräkningar och boenderådgivning.

Denna riktlinje beskriver inte

- Kommunens ansvar för att ordna boende åt nyanlända som anvisats enligt lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, Bosättningslagen. Boendesituationen för medborgare inom EES-området berörs inte av denna riktlinje
- Riktlinjen beskriver inte mottagandet av ensamkommande barn

2 Riktlinjernas syfte

Riktlinjen syftar till att vara vägledande i bedömningen för rätten till bistånd avseende anskaffning av bostad för enskilda individer som är bosatta i Eskilstuna kommun och den gäller inte utan undantag. Den ska skapa ett enhetligt synsätt vid utredning och bedömning så att enskildas ansökningar om bistånd till anskaffning av bostad behandlas på ett rättssäkert sätt. Enskildas behov ska vara avgörande vid bedömningar samtidigt som kommunens befintliga resurser ska tillvaratas och samorganiseras på bästa sätt.

Riktlinjen

- Utgör ett förtydligade av gällande rätt såsom lag, förarbeten och rättspraxis
- Beskriver under vilka förutsättningar som enskilda kan beviljas bistånd
- Preciserar de målgrupper som kan beviljas insatser
- Innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få individuell prövning av sin ansökan
- Är vägledande och gäller inte utan undantag
- Syftar även till att kort beskriva vad socialtjänstens uppdrag är för att motverka hemlöshet

2.2 Hemlöshet

Stora strukturella förändringar har skett under de senaste decennierna bostadsmarkanden. Hyresvärdarnas krav på hyresgästen har skärpts och bristen på tillgängliga bostäder ställer höga krav på den bostadssökande. Många hyresvärdar godkänner inte försörjningsstöd som inkomst och de som har betalningsanmärkningar uteslutes också ofta från möjligheten att teckna ett eget hyreskontrakt. Anledningen till att en individ hamnar i en situation av hemlöshet kan bero på en mängd olika orsaker. På individnivå kan faktorer som missbruk, kriminalitet, psykisk ohälsa, funktionshinder, våld i nära relation eller immigration spela roll för om en individ hamnar i en situation av hemlöshet. Även en individs sociala relationer kan ha en påverkan på risken att hamna i hemlöshet och för möjligheten till etablering eller återetablering på den ordinarie bostadsmarknaden. Detta har bidragit till att allt fler bostadslösa individer vänder sig till socialtjänsten för att få hjälp med att få stöd till att finna en bostad. Nedan följer en länk till Socialstyrelsens definition av hemlöshet; [Socialstyrelsen](#)

3 Förebyggande arbete

Det finns ett starkt samband mellan vräkning och hemlöshet. Enskilda som blir vräkta har ofta mycket svårt att åter komma in på den ordinarie bostadsmarknaden. Arbete mot att förebygga och motverka hemlöshet består såväl av att förebygga vräkningar, som att erbjuda olika typer av boendelösningar. Då till personer som saknar resurser och/eller verkligen gjort allt för att få en bostad på egen hand. Utbudet av boendelösningar som är aktuella för målgruppen är mångsidigt och rör sig från akuta lösningar till mer långsiktiga lösningar med andrahandskontrakt i ordinarie bostadsbestånd. Att tillgodose behovet av stöd att behålla befintligt boende är därför en viktig del i det samlade arbetet mot hemlöshet, ett steg innan bistånd till en anskaffningsbostad samt en del i att kunna få bo kvar i sin bostad. I hyreslagstiftningen (Jordabalk (1970:994) kap 12) finns bestämmelser om vräkning av hyresgäst. De vanligaste skälen till vräkning är att hyran inte betalas eller upprepande gånger betalas för sent och/eller att hyresgästen sägs upp från sin bostad. Vid utebliven hyresbetalning har socialtjänsten tre veckor på sig att bedöma om den enskilde har rätt till ekonomiskt bistånd och måste direkt ta kontakt med den enskilde.

3.1 Innebörden av förebyggande arbete

Avgörande för ett effektivt förebyggande arbete är att i ett tidigt skede ta kontakt med de som riskerar att stå utan bostad och erbjuda stöd. Beroende på vilken problematik som ligger bakom, behöver den interna samverkan mellan kommunens verksamheter samplaneras. Samt att samverkan ska ske med de intressenter som har med bostadsfrågan att göra, både på individuell nivå och på mer övergripande strategisk nivå.

Socialtjänstens effektiva förebyggande arbete sker i samverkan och innebär:

- Att ge stöd och förutsättningar för den enskilde att så långt som det är möjligt, på egen hand klara av de skyldigheter som ett hyreskontrakt innebär
- Att aktivt arbeta förebyggande och uppsökande till hushåll, främst de med barn, som försummat sin hyresinbetalning eller agerar störande för sin omgivning
- Att upprätta en tydlig strategi med ambitionen att inga barnfamiljer ska behöva mista sin bostad
- Att aktivt samverka med bostadsbolagen kring vräkningsförebyggande insatser. Tillsammans med dem arbeta fram överenskommelser och rutiner om det gemensamma uppdraget till att förebygga hemlöshet
- Erbjuda boenderådgivning i ett tidigt skede t ex boendelots etc.
- Att inrätta bostadsskola i samverkan med fastighetsbolagen
- Hitta samverkande arbetssätt med kronofogden och hyresvärdar för att förhindra vräkningar. Samt informera om budget- och skuldrådgivande funktioner till skuldsatta personer
- Aktivt medverka i kommunens övergripande strategiska arbete kring hemlöshet
- Vara en del i Bostadsförsörjningsplanen och bidra till planering utifrån socialtjänstens perspektiv kring rätt boende, i rätt tid och till rätt kostnad

4 Samverkan

I en situation där en person eller familj av olika anledningar behöver tillfälligt stöd från det offentliga för att hantera sin livs- och boendesituation kan det både handla om akuta åtgärder och förebyggande åtgärder. Oavsett vad, krävs samverkan både mellan socialtjänstens nämnder och med andra aktörer kopplade till problematiken. Det är avgörande, för att tillsammans få en överblick av både problematik och lösningar kring den enskildes situation. All extern samverkan i specifika ärenden förutsätter den enskildes samtycke. Det är även vikt för socialtjänsten att med övriga intressenter kring bostadsfrågan att sträva efter ambitionen till att en egen bostad ska vara grunden för den som önskar bo i Eskilstuna och en del i att lösa individens livssituationsproblematik, i stället för att bostaden ska vara målet när övriga problem är lösta.

En bidragande del är att utveckla en enhet som arbetar nämndövergripande kring delar som berör bostadsrelaterade uppdrag.

5 Vägledande principer och ledord

5.1 Helhetssyn och individuell behovsbedömning

Rätten till bistånd för anskaffning av bostad bygger på en individuell behovsbedömning. Bedömningen ska präglas av ett helhetsperspektiv på den

enskildes eller hushållets totala situation. Frågor om anskaffning till boende ska inte ses isolerade från personens eller familjens livssituation.

En individuell behovsbedömning innebär att den enskildes rätt till bistånd ska utgå ifrån hans eller hennes förmåga och behov. Att socialtjänstens insatser är individuellt anpassade är en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna arbeta mot målet att frigöra och förstärka den enskildes egen förmåga att administrera en bostad och hantera sin boendesituation.

Socialtjänstens bistånd till anskaffning av bostad ska vara förenat med krav på den enskilda individen kopplat till hyreslagen så som att den enskilde ska kunna administrera sin bostad d v s inte dra på sig någon hyresförsummelse, betalningsanmärkningar, störningar och se till att hålla bostaden i gott skick.

5.2 Barnperspektivet, barnkonsekvensanalyser och föräldraskap

Enligt 1:a kap 2 § SoL ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Det betyder att socialtjänsten värderar vilka följder olika beslut får för barnet, utan att för den sakens skull ta föräldrarnas ansvar. Personer under 18 år räknas som barn. Som ett led i skyldigheten att beakta barnets bästa bör därför, i alla utredningar som rör barnfamiljers behov av bostad, särskilt beaktande tas kring vilka följder olika beslut får barnet. Dessa effekter ska dokumenteras och tas med i beslutsunderlaget i form av en barnkonsekvensanalys. Syftet med barnkonsekvensanalysen är att säkerställa att barnperspektivet beaktas inom ramen för beslutsunderlaget.

I sammanhanget kan det vidare understrykas att vara förälder utgör i sig ingen rätt till bistånd för att anskaffa en bostad. Det avgörande kan i stället sägas vara föräldrarnas förmåga att lösa boendesituationen, deras behov och om de har några speciella svårigheter.

5.3 Jämställdhet och mångfald

Socialtjänsten ska integrera jämställdhet i allt arbete och säkerställa att i mötet med den enskilde inte missgynna kvinnor eller män. Socialtjänsten ska verka för rättssäkerhet, förutsägbarhet och likvärdighet vid beslut som fattas. Socialtjänsten ska också bidra till att öka jämlikheten och lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Jämställdhets- och mångfaldsperspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens organisation.

5.4 Den enskildes ansvar

Det måste finnas ett reellt biståndsbehov för att få beviljat ett bistånd för bostadsanskaffning. Det måste stå klart att behovet inte kan tillgodoses av

den enskilde själv eller på annat sätt. När den enskilde kontaktar socialtjänsten för att ansöka om bistånd i form av anskaffning av bostad är det därför viktigt att den enskilde kan redogöra för vad denna har gjort på egen hand för att kunna lösa sin boendesituation så som:

Anmält sig som bostadssökande i den kommunala bostadskön och privata hyresvärdar i kommunen, grannkommuner och kommuner som

- ligger längre bort om det inte finns specifika skäl till att bo närmre Eskilstuna
- Aktivt sökt lägenhet under lägre tid, genom upprepande personliga kontakter med hyresvärdar
- Sökt bostad genom exempelvis lokal press, anslag i affär och internet
- Tagit hjälp av nätverk
- Undersökt andra alternativ till att bli godkänd som hyresgäst, till exempel undersökt kollat möjligheterna till privat borgensman
- Sett över sin ekonomiska situation och möjligheter, påbörjat att betala av eventuella skulder, där hyresskulder prioriteras
- Kontaktat Kronofogden och eventuella inkassoföretag för utdrag som visar hur skuldsituationen ser ut

5.5 Kommunalt ansvar

Varje kommun ska enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Kommunen ansvarar också för att det finns boende för det antal nyanlända som anvisas för bosättning av Migrationsverket.

5.6 Socialtjänstens ansvar

Socialtjänsten har inte någon allmän skyldighet att ordna bostad till bostadslösa. För att socialtjänsten ska ha en skyldighet till att ordna boende och inte enbart lämna bistånd för boendekostnader, krävs att den sökande saknar möjlighet att själv skaffa sig en bostad på egen hand samt att denne helt saknar bostad.

I första hand har den enskilde ett eget ansvar att planera sitt boende. Av 4:e kap. 1 § SoL framgår dock att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialtjänstens nämnder för bland annat sin försörjning och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Socialtjänsten kan alltså ge bistånd till anskaffning av bostad om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt och alla andra möjligheter är uttömda.

För att socialtjänstens skyldighet att bistå med detta ska inträda krävs att följande förutsättningar föreligger samtidigt enligt rättspraxis (RÅ 1990 ref 119):

- Att den sökande är helt bostadslös¹
- Den sökande har speciella svårigheter på bostadsmarknaden

Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Därtill har kommunen ett särskilt ansvar för vissa grupper enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lagarna reglerar att kommunen ska tillhandahålla boende med service och omvårdnad för äldre, samt bostäder med särskild service till personer med funktionsnedsättning.

Råd och stöd om hur man söker bostad är en viktig roll för socialtjänsten. Boendeinformation ska alltid erbjudas den enskilde. Om personen vänder sig till socialtjänsten för att ansöka om bistånd för att anskaffa ett boende har denne rätt att få sitt ärende prövat. Ärende ska inledas, utredning göras och beslut ska fattas. Enligt socialtjänstlagen ska socialtjänsten utöver att ansvara för stöd till enskilda även medverka i samhällsplaneringen och på så sätt också ha inflytande i planering kring bostadsförsörjningen.

5.7 Skälig levnadsnivå

Av 4:e kap 1 § SoL framgår att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Vad som utgör skälig levnadsnivå måste bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och kan variera mellan olika individer och över tid. Skälig levnadsnivå ska tillförsäkra den enskilda en viss miniminivå för insatsen och täcka de mest grundläggande behoven. När det gäller bistånd som beviljas enligt 4:e kap 2 § SoL finns inget krav på att biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

5.8 Goda levnadsvillkor

Enligt 1§ och §7 LSS har vissa funktionshindrade rätten till insatser i form av särskilt stöd och särskild service. Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. *Lag (2005:125)*.

¹ Exempel personer som bor utomhus, tillfälliga boendelösningar och härbärge mm

5.9 Folkbokföringskommun

Huvudregeln är att den kommun som den enskilde är folkbokförd i har ansvaret för stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen med undantag när en kommun genom en boendeinsats placerar en brukare i en annan kommun.²

6 Ansvar för anskaffning boende enligt SoL och LSS

6.1 Lagstadgad skyldighet enligt SoL 4:e kap 1 § SoL

Enligt socialtjänstlagen är kommunen skyldig att tillgodose särskilt lagstadgade målgrupper bostad så som bostad med särskild service, särskilda boenden för äldre och funktionshindrade, familjehem, HVB och stödboende.

6.2 Lagstadgad skyldighet enligt 9 § p 8-9 LSS

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade är kommunen skyldig att tillgodose särskilt lagstadgade målgrupper; boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (enligt 9 § p 8), samt bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § p 9).

6.3 Generell och ej uttryckligen lagstadgad rätt till bostad enligt 4:e kap 1 § SoL

Om den enskilde inte kan tillgodose behovet själv eller på annat sätt samt om den enskilde behöver biståndet för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå, görs en prövning. Till skillnad från den lagstadgade rätten till bostad finns det ingen uttrycklig lagtext som beskriver hur de nämnda generella kraven i 4:e kap 1 § SoL ska tolkas. Däremot har det i prejudicerande rättspraxis utvecklats kriterier som tjänar som underlag i tolkningen av kraven som uppställs i 4:e kap 1 § SoL.

² Med undantag exempelvis anstalt och rättspsykiatrisk vård

Prejudicerande domar som förklarar tolkningen av kraven för, den ej uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad i 4:e kap 1 § SoL

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har, i rättsfallen RÅ 1990 ref 119 och RÅ 2004 ref 130, fastslagit att det åligger den enskilde att styrka att följande samtliga förutsättningar är uppfyllda.

- Den enskilde är helt bostadslös: d.v.s. saknar tak över huvudet och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad (detta är alltså HFD:s syn på förutsättningar utifrån behov i 4:e kap 1 § SoL ska tolkas).
- Den enskilde tillhör en socialt utsatt grupp som behöver särskild hjälp med att få eller behålla en bostad (även detta är HFD:s syn på förutsättningar utifrån behov i 4:e kap 1 § SoL ska tolkas).
- Den enskilde ska, efter sin förmåga, ha tagit eget ansvar för sin boendesituation (detta är HFD:s syn på hur rekvisiten kan inte tillgodose [behovet] själv eller på annat sätt ska tolkas).

Helt bostadslös innebär att den enskilde vid tidpunkten för ansökan om bistånd måste vara kvalificerat bostadslös. Vilket innebär att sakna tak över huvudet eller att vistas på ett institutions- eller kategoriboende.

Utöver ovan nämnda prejudicerande domar från HFD kan också nämnas att det i domar från underinstanserna framgår att personer inte bara måste försöka lösa sin bostadssituation genom att söka bostad i hemkommunen. Den enskilde måste även söka bostäder i länet, regionen och i förekommande fall inom ett ännu större geografiskt område än så. Det är viktigt att tänka att en individuell bedömning alltid ska göras, inte bara angående den enskildes egen förmåga utan även kring rimligheten att den enskilde, i vissa fall, inte söker bostäder inom ett mycket stort geografiskt område.

6.3.1 Speciella svårigheter för socialt utsatt grupp

Om *den enskilde* inte kan möta de krav som hyresvärdar i allmänhet ställer för att bli godkänd som hyresgäst (fast anställning, inkomst, referenser osv) innebär detta inte att förutsättningen för att *kriteriet speciella svårigheter* är uppfyllt. Ett exempel är att föräldrar till (tidigare) ensamkommande barn kan precis som andra kommuninvånare, *ha svårigheter att på egen hand skaffa bostad på grund av bristen på bostäder*. Detta innebär inte att de generellt sett kan anses tillhöra gruppen med speciella svårigheter.

För att ha dokumenterade speciella svårigheter förutsätts att *den enskilde* tillhör en socialt utsatt grupp som saknar förmåga att själv skaffa en bostad och som har stora svårigheter att bli godkänd som hyresgäst på den ordinarie bostadsmarknaden på grund av detta.

Personer som på grund av sociala, ekonomiska eller medicinska skäl inte förmår söka bostad själv och har svårt att bli godkända som hyresgäster på

den reguljära bostadsmarknaden, kan tillhöra en sådan socialt utsatt grupp som behöver hjälp med att få eller behålla en bostad.

6.4 Målgrupperna för, den ej uttryckligen lagstadgade, rätten till bostad enligt 4:e kap 1 § SoL

Nedan beskrivs de målgrupper som enligt rättspraxis kan ingå i begreppet socialt utsatt grupp och som då kan ha rätt till anskaffning av bostad. Eftersom en individuell bedömning alltid ska göras och då praxis inte fullt ut täcker alla tänkbara situationer och typer av problematik som kan föreligga, är det viktigt att understryka att beskrivningen nedan inte är uttömmande. Som framgår av praxis räcker det inte heller att enbart tillhöra någon av dessa socialt utsatta grupper, man måste också befinna sig (eller hamna i) en situation som helt bostadslös och man måste också, efter egen förmåga, ha tagit ansvar för att själv försökt ha löst sin bostadssituation.

Unga vuxna med särskilda skäl att flytta hemifrån

Enligt allmän praxis är det skäligt att den unge som bor hemma fram till denne har ekonomiska möjligheter att flytta till egen bostad. I vissa mycket speciella fall där det föreligger allvarlig social problematik i hemmet kan unga som har fyllt 18 år ha rätt till bistånd för att flytta hemifrån. Detta förutsätter att socialtjänsten inte har lyckats komma till rätta med problemen genom annat stöd.

Familjehemsplacerade ungdomar som har fyllt 18 år

Enligt praxis har socialtjänsten ett ansvar för de ungdomar som familjehemsplacerats. När dessa ungdomar har fyllt 18 år kan den unge vuxne, undantagsvis, i vissa fall och när alla andra möjligheter har uttömts bedömas ingå i begreppet socialt utsatt grupp.

Personer med missbruksproblem

Socialtjänsten ska stödja personer med missbruksproblematik så att de får stöd att komma ifrån missbruket. Personer med missbruksproblematik kan ingå i gruppen socialt utsatt grupp. Det är viktigt att bedöma den enskildes motivation och se till att ett beslut för anskaffning av bostad kan ingå i det stöd som personen eventuellt bedöms ha behov av, för att kunna hantera och förändra sin livssituation.

Skuldsatta personer

Personer med stora skulder, särskilt hyresskulder, som dessutom har betalningsanmärkningar och saknar någon som kan gå i borgen för dem kan omfattas av begreppet socialt utsatt grupp. Vid den individuella bedömningen är det kombinationen av olika svårigheter som är avgörande och vad den enskilde själv har gjort för att motverka sin hemlöshet samt hur länge. Vanligtvis krävs att den enskilde har annan social problematik och eller hemmavarande barn (under 18 år).

Personer som har avslutat fängelsestraff

Personer som är folkbokförda i Eskilstuna kommun och har avslutat fängelsestraff kan ingå i begreppet socialt utsatt grupp. En rätt till bostad medför då att bostaden utgör en del i rehabiliteringsprocessen för att minska risken för återfall i kriminalitet. Huvudregeln är att en person ska söka bistånd i den kommun han/hon var folkbokförd då fängelsestraffet började verkställas.

Brottsoffer och personer som har utsatts för våld i nära relationer

Här avses främst personer som kan ha behov av skyddat boende. Socialtjänsten ska särskilt beakta barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna och som är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp. Det är inte bara personens akuta behov av insatser som är avgörande för om personen anses få det stöd och hjälp som personen är i behov av. Även behov av stöd och hjälp i bostadsanskaffandet på kort och lång sikt bör utredas. Möjligheten att flytta på förövaren i stället för den som är offer bör beaktas i utredningen.

En person som på eget initiativ önskar flytta till annan kommun, får ansöka om insatser i den önskande kommunen. Om han/hon på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta, men inte kan göra det utan de insatser som han/hon behöver, lämnas en ansökan in (2:a kap. 8 § SoL). Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen och hänsyn ska inte tas till att sökandes behov är tillgodosedda i bosättningskommunen.

Stora barnfamiljer

Barnperspektivet ska alltid beaktas i ärenden om bistånd enligt SoL. Detta innebär att värdera vilka följder olika beslut får för barnet. Utan att för den sakens skull ta över föräldraansvaret. Man ska särskilt beakta om det finns speciella behov hos barnen och i så fall hur detta påverkar boendesituationen och vardagen. Dock kan speciella svårigheter här vara att skulder uppstått och i eventuell kombination med social problematik.

Nyanlända personer

Avser personer som nyligen har fått uppehållstillstånd i Sverige och som på grund av tidigare bosättning eller anvisning enligt bosättningslagen omfattas av kommunens ansvar. Speciella svårigheter kan vara avsaknad av kontaktnät i kombination med att personen har svårigheter att uppfylla kraven som ställs på den ordinarie bostadsmarknaden.

7 Biståndsansökan anskaffning bostad

Socialtjänsten har ingen rätt att avslå en biståndsansökan enligt 2:a kap 8 § SoL med hänvisning till att det ansökta biståndet inte finns i kommunen.

Om den enskilde ansöker om en biståndsinsats som inte finns i kommunen och dessutom uppfyller förutsättningarna för 4:e kap 1 § SoL, har socialtjänsten en skyldighet att finna lösningar för att kunna verkställa bifallsbeslutet.

Ansökan om anskaffning bostad hanteras i en samgående organisation inom socialtjänsten i Eskilstuna kommun.

7.1 Bistånd till personer som befinner sig i nödsituation – tillfälligt boende

Vid situationer som den enskilde inte har kunnat råda över finns möjlighet att bevilja tillfälligt boende under en begränsad tid för att den enskilde ska ges skälig tid att på egen hand finna ett annat boende. Denna del ska föregås av att den enskilde också antar egenansvar över sin boendesituation.

Vid situationer som den enskilde inte kan råda över och som har uppstått hastigt och utan förvarning finns en möjlighet för socialtjänsten att bevilja akut bistånd i form av tak över huvudet.

7.2 Handläggningsprocess anskaffning bostad

Handläggningsprocessen gällande anskaffning bostad utgår från den enskildes ansökan om hjälp och stöd till bostad. Den utreds enligt 4:e kap 1 § SoL utifrån behovet om att den enskilde inte kan få eller ha möjlighet till att införskaffa sig en egen bostad. Hur och vad den enskilde själv har gjort vägs

också i beslutet utifrån det som socialtjänsten i Eskilstuna kräver.

Utredningen följs av ett beslut som ska göras skriftligt för att den enskilde vid eventuellt avslag ska kunna få sin sak prövad i förvaltningsrätten.

Bifall på ansökan medför uppföljning av insats gällande krav på att den enskilde har förmågan till att administrera sin bostad d v s god betalningsförmåga gällande hyra, inte dra på sig några nya skulder, störningar och se till att hålla bostaden i gott skick. Målet är att den enskilde ska kunna ta över sitt kontrakt på anskaffningsbostaden och få ett eget kontrakt.

Är den enskilde i behov av mer stödinsatser gällande bostaden. Blir det en fördjupad utredning enligt 4:e kap 1 § SoL utifrån vilken boendestödsinsats som ska beviljas (se b la under 5.1 Lagstadgad skyldighet enligt SoL).

7.3 Anskaffning bostad som gäller utöver skyldighet, bistånd enligt 4:e kap 2 § SoL

Socialtjänsten har också en möjlighet att bevilja bistånd med stöd av 4:e kap 2 § SoL. Av den aktuella bestämmelsen framgår att Socialtjänsten får ge bistånd utöver vad som följer av 4:e kap 1 § SoL. Det rör sig alltså om frivilligt åtagande från socialtjänstens sida. Innan den enskilde får bistånd med stöd av 4:e kap 2 § SoL ska den enskilde ha fått ett avslag enligt 4:e kap 1 § SoL, för att ha möjlighet till att överklaga sitt beslut. Detta eftersom en 4:e kap 2 § inte går att överklaga.

8 Levandegöra och uppföljning

Vid antagande av riktlinjen kommer den att implementeras och göras känd i organisationen, läggas in i respektive nämnds kvalitetsledningssystem och finnas tillgänglig för allmänheten.

Det kommer att utvecklas arbetssätt och skrivas fram tillhörande rutiner, instruktioner, överenskommelser, strategier och processflöden i och med en samlad organisation kring anskaffande av bostad och vräkningsförebyggande arbete.

Riktlinjen följs upp årligen av kommunstyrelsen, utvärderas och revideras inför varje mandatperiod i kommunfullmäktigeparallellt med att kommunens bostadsförsörjningsplan revideras. Riktlinjer ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Om förutsättningarna förändras ska nya riktlinjer upprättas och antas av kommunfullmäktige.

9 Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Följande lagar, förordningar och förkortningar förekommer i riktlinjen:

- Socialtjänstlag (2001:453), SoL
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453
- Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning; bosättningslagen.
- https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-201638-om-mottagande-av-vissa-nyanlanda_sfs-2016-38
- Socialstyrelsen handbok för ensamkommande
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2020-2-6588.pdf>
- Lagen om stöd och service vissa funktionshindrade
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993387-om-stod-och-service-till-vissa_sfs-1993-387
- Högsta förvaltningsdomstolen, HFD (före den 1 januari 2011 Regeringsrätten). <https://www.domstol.se/hogsta-forvaltningsdomstolen/>
- Regeringsrättens årsbok, RÅ.
- Jordabalk (1970:994), kap 12; Hyreslagen
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jordabalk-1970994_sfs-1970-994
- Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001383-om-kommunernas_sfs-2000-1383
- RÅ 2004:130 <https://lagen.nu/dom/ra/2004:130>

10 Förhållande till redan fattade politiska beslut

Den riktlinje som är beslutad inom socialtjänsten i Eskilstuna finner vi inom Arbetsmarknad och vuxenutbildningsnämnden.

- Riktlinje för ekonomiskt bistånd (AVN)
https://intranat.eskilstuna.se/ViInomKommunen/AVF/Documents/Riktlinjer/AVN_2019_32-Uppdaterad%20-%20Riktlinjer%20för%20ekonomiskt%20bistånd%20gällande%20från%201%20mars%202020.pdf
- Riktning boendebeslut som avslutas inom LSS och socialpsykiatri (VON) https://intranat.eskilstuna.se/saarbetarvi/vard-och-sociala-tjanster/processbibliotek_vost/layouts/15/WopiFrame2.aspx?source doc={40d1f87f-7831-4d8e-a096-7f4681fea5df}&action=view
- Riktlinje äldreomsorg (VON)
https://intranat.eskilstuna.se/saarbetarvi/vard-och-sociala-tjanster/processbibliotek_vost/layouts/15/WopiFrame.aspx?source doc={f5bd02d5-0c13-402a-a980-0a03d906a1dd}&action=view
- Socialförvaltningens riktlinje för myndighet och verkställighet (beslutas på socialnämnd 17 juni 2021)